

SĘDZIA SPORTOWY JAKO PODMIOT ZARZĄDZANIA JAKOŚCIĄ WIDOWISKA SPORTOWEGO – POSTULOWANE ZMIANY PRAWNE NA PRZYKŁADZIE PIŁKI NOŻNEJ

Szymon RANISZEWSKI¹ Dominik BOREK²

¹ szymon.raniszewski@gmail.com, 0000-0002-4374-8786

² dpborek@wp.pl, 0000-0002-4359-9426

Streszczenie: Rywalizacja sportowa, zespołowa czy indywidualna oprócz, co oczywiste zawodników, kibiców, działaczy i widzów nie może się odbyć bez jednej osoby - sędziego sportowego. Sędzia sportowy ma czuwać nad jakością widowiska sportowego¹³, przez co jest osobą narażoną na różnego rodzaju zaczepki i agresję zarówno werbalną jak i niewerbalną. Jego rolą jest czuwanie nad prawidłowym przebiegiem widowiska sportowego. Artykuł przedstawia rolę, zadania jak również status prawny sędziego w sportowych grach zespołowych. Autorzy artykułu przeanalizują system prawa sportowego i publicznego, który określa miejsce sędziego sportowego w sporcie. Zostaną również przedstawione wyniki analizy aktów prawa wewnętrznego związków sportowych na poziomie krajowym, dotyczących uwarunkowania pozycji sędziego sportowego. Artykuł przedstawia zarówno stronę teoretyczną z zakresu nauk prawnych jak również praktyczną, gdyż jeden z autorów jest czynnym sędzią piłkarskim. Sformułowano również możliwe propozycje zmiany prawa w celu większej ochrony sędziego sportowego przed bezprawnym naruszeniem jego godności, nietykalności cielesnej a także agresji słownej. W ramach niniejszego artykułu przedstawione zostaną również wnioski de lege ferenda i zawarta odpowiedź na pytanie, czy są one wyłącznie utopią czy oczekiwanym kanonem zachowania. Celem artykułu jest ukazanie w nowatorski sposób sędziego sportowego, jako podmiotu zarządzającego jakością widowiska sportowego.

Słowa kluczowe: sport, sędzia sportowy, prawo, agresja

A SPORTS REFEREE AS A SUBJECT OF MANAGEMENT OF THE EVENT - POSTULATED CHANGES AND LEGAL AND ETHICAL ASPECTS

Abstract: The sports competition - game or an individual game, can't be done without fans, supporters, officials, and sports referee. Referee is exposed to verbal and non-verbal aggression in connection with the manner that leads to sports. His role is to watch over the game – sport game. The article describes a role and rights of the referee in the judging games. The authors of the article analyze the sports system as well as the public system that determines the position of a referee in sports. The article presents theoretical knowledge in the field of legal sciences and also practical, because one of the authors is an active football referee. We will propose protection against possible unlawful violation during the sport game. As part of the

---

¹³ W tym przypadku chodzi de facto o niezakłócony przebieg widowiska sportowego.

article, we will also find de lege ferenda conclusions and we answer the question whether it is the only security utopia or the expected canon of behavior.

Keywords: sport, referee, law, aggression

1. Wprowadzenie

Rywalizacja sportowa, zespołowa czy indywidualna oprócz co oczywiste zawodników, kibiców, działaczy i widzów nie może się odbyć bez jednej osoby, tj. sędziego sportowego (Gardiner, James, Leary, Welch, Balckshaw, Boyes, Caiger, 2006).

Artykuł będzie przedstawieniem pozycji sędziego sportowego w porządku prawnym RP jak również próbą znalezienia odpowiedzi, czy można w większy sposób objąć ochroną prawną sędziego sportowego podczas wykonywania przez niego swojej funkcji. Artykuł, oprócz warstwy teoretyczno-prawnej, będzie obudowany przykładami z niższych lig, głównie piłki nożnej, gdzie dochodzi do naruszenia nietykalności sędziowskiej. W ramach niniejszych rozważań przedstawione zostaną również wnioski de lege ferenda i wskazana odpowiedź na pytanie czy są one wyłącznie utopią czy oczekiwanym kanonem zachowania. Zastosowane metody badawcze to metoda dogmatyczna, prawno-porównawcza, a także empiryczna, jako że jeden ze współautorów jest czynnym sędzią sportowym. Ze względu na fakt, iż najbardziej popularnym na świecie sportem jest piłka nożna (Active and Beauty), nasze rozważania w głównej mierze będą dotyczyły rozgrywek piłkarskich.

Narażenie na konflikt najbardziej widoczne jest właśnie podczas rozgrywek piłkarskich, czy to przy okazji wielkich imprez, takich jak Mistrzostwa Świata i Mistrzostwa Europy, czy to na poziomie lokalnym. Żaden mecz piłkarski nie odbyłby się bez udziału sędziego. To osoba, która pilnuje przestrzegania przepisów gry, do jego zadań należy zarządzanie jakością widowiska sportowego¹⁴. To właśnie ta trzecia drużyna oprócz gospodarzy i gości, drużyna sędziowska, ma za zadanie przestrzegać porządku podczas 90 minut meczu. Jednak zawód sędziego jest narażony na wiele nieprzyjemności, które spotykają go ze strony zawodników niezadowolonych z podjętych przez sędziego decyzji, trenerów, prezesów klubów ale także kibiców (Mitten, Davis, Smith, Berry, 2005). W ostatnim czasie świat piłkarski obiegły przykre doniesienia, iż kilku sędziów piłkarskich doznało uszczerbku na zdrowiu lub nawet zginęło podczas wykonywania swojego zawodu¹⁵, czyli sędziowania meczy piłkarskich.

---

¹⁴ Zarządzanie jakością widowiska sportowego będzie rozumienie na potrzeby niniejszego artykułu jako doskonalenie efektywności prowadzenia zawodów celem realizacji wymagań, czyli niezakłóconego przebiegu widowiska sportowego (Źródło: Miles).

¹⁵ Na marginesie należy jednak stwierdzić, iż globalnie liczba przestępstw w postaci bójek i pobić rokrocznie spada w Polsce. W roku 2021 takich przestępstw stwierdzono 2450 zaś rok wcześniej 2801. (Statystyka).

2. Zadania sędziego sportowego

Obecnie obowiązująca Ustawa z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie nie zawiera definicji zawodnika (Streinz, 2006), trenera czy sędziego¹⁶, co jest tym trudniejsze do zrozumienia z legislacyjnego punktu widzenia, że poprzednie ustawy zawierały takie uregulowania.¹⁷ Każdy ze wskazanych przez nas podmiotów jest niezbędny, aby widowisko sportowe mogło być przeprowadzone. Nad prawidłowością przebiegu zawodów pieczę sprawuje sędzia sportowy. Przez sędziego sportowego (arbitra) rozumiemy podmiot decyzyjny - może nim być pojedyncza osoba, jak i zespół sędziowski (Wojciechowski, 2005, s. 34). Często bywa też tak, że arbiter główny ma do pomocy zespół tzw. asystentów, którzy nie podejmują decyzji wiążącej, ale pomagają poprzez wskazywanie zdarzeń, które mogły umknąć uwadze sędziego głównego. W szczególności sędziowie asystenci nie podejmują decyzji gremialnie z sędzią głównym, bowiem zdanie decydujące należy do tego ostatniego.

Zadania sędziego są postrzegane również przez pryzmat jego odpowiedzialności za podejmowane decyzje. Działania podejmowane przez sędziego są przedmiotem zainteresowania przepisów prawa powszechnie obowiązującego, ale również regulacji regulaminowych (wewnętrznych) (Góra, 2013, s. 42, por. Szwarc, 2001, s. 14).

Najczęściej decyzje sędziego są arbitralne i nie podlegają weryfikacji, poza dwoma szczególnymi przypadkami. Pierwszym z nich jest modyfikacja decyzji, po konsultacji z asystentami, którzy mogli dostrzec istotne zdarzenie, które wpływa na decyzję sędziego głównego¹⁸.

Drugim przypadkiem, w którym może nastąpić zmiana decyzji jest z kolei nadzwyczajna sytuacja, która wpłynęła na wypaczenie ostatecznego rozstrzygnięcia wyniku widowiska bądź zdarzenie dotyczące danego, konkretnego zawodnika (por. Wach, 2005, s. 32, Jóźwiak, 2011).¹⁹ Zgodnie z regulacjami wewnętrznymi decyzje sędziowskie najczęściej są ostateczne i niezmiennie (Wach, 2005, s. 31-32, 104). Powyższa reguła nie zabrania jednak możliwości konsultowania decyzji z asystentami sędziowskimi, którzy mają czuwać nad aktualnym

---

¹⁶ Dz.U. 2010 nr 127 poz. 857. (z późn. zm.) Ustawa z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie

¹⁷ Zarówno ustawa o kulturze fizycznej z dnia 3 lipca 1984 r., ustawa o kulturze fizycznej z dnia 18 stycznia 1996 r. oraz ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o sporcie kwalifikowanym zawierały definicje „sędziego”

¹⁸ Najczęściej takie sytuacje są przewidziane w regulaminach rozgrywek w sportach drużynowych, gdzie sędzia w związku z dużą ilością zawodników biorących udział w widowisku nie jest w stanie obserwować wszystkiego co dzieje się na miejscu rozgrywania zawodów, dlatego też potrzebuje sędziów pomocniczych. Przykładem są rozgrywki piłki nożnej gdzie sędzia główny ma do pomocy podczas meczu sędziów bocznych, bramkowych oraz liniowych, z którymi może skonsultować swoją decyzję.

¹⁹ Taka decyzja może być podjęta również po zakończonym widowisku, jeżeli miała wpływ na sytuację konkretnego zawodnika. Jako przykład wystarczy wskazać anulowaną dnia 7 listopada 2013 r. przez Komisję Ligi Ekstraklasy żółtą kartkę dla zawodnika Klubu Piłkarskiego Cracovii Kraków Saidi Ntibazonkiza, który został ukarany niesłusznie za symulowanie faulu, który ewidentnie zaistniał, o czym świadczyły nagrania z kamer telewizyjnych. Wobec tego, że kartka spowodowała wykluczenie zawodnika na następne spotkanie została anulowana. (Źródło: Futbol).

przebiegiem widowiska sportowego (Przesmycki, 2013, s. 16). Odmienna interpretacja w stosunku do decyzji sędziego głównego powinna być jednak zweryfikowana w trakcie trwania zawodów sportowych. Należy pamiętać, że istnieją również dyscypliny sportowe (najczęściej nieolimpijskie), gdzie decyzje są podejmowane bez dodawania punktacji poszczególnych arbitrow, a w ramach komisji technicznej.²⁰ W takich dyscyplinach istnieje możliwość odwołania się od decyzji komisji sędziowskiej, często decyzje podejmowane przez skład kolegiálny są również odkładane do rozpatrzenia po zakończeniu widowiska. Dotyczy to w głównej mierze kontrowersyjnych sytuacji, które muszą być przeanalizowane wraz z pełnym zapoznaniem się z nagraniami audio-video z różnych miejsc rozgrywanego widowiska sportowego. Najczęściej komisje arbitrow podejmują decyzje w sportach motorowych (moto sport), gdzie bezpośrednia ingerencja sędziego w miejscu rozgrywania zawodów jest niemożliwa, bowiem realnie nie ma możliwości wkroczenia sędziego w miejsce toczącego się rajdu czy wyścigu (w szczególności nie istnieje możliwość obserwowania przez jedną osobę całości toru jazdy). Sędziowie samodzielnie podejmują decyzje o rozpatrzeniu danego zdarzenia po zakończeniu wyścigu, co dosyć często dzieje się w Formule 1, gdzie kontakty, zderzenia czy kraksy dwóch lub większej ilości bolidów mogą być różnie interpretowane.²¹ Sytuacja musi być więc przebadana przez zespół ekspertów z komisji sędziowskiej, którzy analizując materiał audio-video klatka po klatce, mogą dopatrzeć się winy kierowcy²², który będzie ponosił odpowiedzialność regulaminową za nieprzepisową jazdę (BEST F1).

3. Status prawny sędziego sportowego

Każde zawody wymagają do ich prawidłowego przeprowadzenia nadzoru sędziowskiego (zarządzania jakością widowiska sportowego). W zależności od dyscypliny sportu mamy do czynienia z sędzią jednoosobowym (judge, referee) lub grupą sędziowską (board or group of jury) (Healy, 2013). W obecnym stanie prawnym nie istnieje definicja legalna sędziego sportowego, mimo iż pojęcie to było definiowane już w pierwotnym ustawodawstwie sportowym w Polsce. Po raz pierwszy definicja pojawiła się w art. 72 ust. 2 ustawy z dnia 3 lipca 1984 r. o kulturze fizycznej, który głosił, iż sędzią sportowym może być osoba, która: ma kwalifikacje określone przez właściwy związek sportowy, korzysta w pełni z praw cywilnych

²⁰ Jako przykład takich dyscyplin należy wskazać w zasadzie wszystkie sporty motorowe. Kwestią drugorzędną są rozważania nad tym dlaczego żaden ze sportów motorowych nie jest dyscypliną olimpijską.

²¹ Tak naprawdę w F1 kary są nakładane za różne wykroczenia, aczkolwiek zderzenia pojazdów są najpoważniejsze, bowiem powodują istotne niebezpieczeństwo podczas trwającego wyścigu. Spowodowanie kolizji może podlegać kilku karom łącznie, spośród których najbardziej dotkliwą dla zawodnika jest dyskwalifikacja, komunikowana poprzez pokazanie kierowcy czarnej flagi.

²² Wina w rozumieniu wewnętrznych przepisów związku sportowego nie ma związku z pojęciem winy w rozumieniu koncepcji prawa karnego i prawa cywilnego. W języku angielskim używa się pojęcia „blame”, które oznacza wykroczenie czy też przekroczenie dyspozycji przepisów prawa.

i publicznych, posiada nienaganną postawę moralną oraz spełnia warunki zdrowotne niezbędne do wykonywania zadań sędziego sportowego.²³ Powyższe przesłanki musiały być spełnione łącznie i nie było od nich żadnych odstępstw. Warunki, które musiał spełniać sędzia sportowy zgodnie z przepisami prawa powszechnie obowiązującego ulegały stopniowej liberalizacji.

Ustawa z dnia 18 stycznia 1996 r. o kulturze fizycznej w art. 46 ust. 1 definiowała natomiast sędziego sportowego już jako osobę, która posiada pełną zdolność do czynności prawnych, korzysta z pełni praw publicznych oraz posiada licencję sędziego sportowego przyznaną przez właściwy polski związek sportowy.²⁴ W porównaniu do poprzedniej definicji, ustawodawca zdecydował się znieść przesłanki uznaniowe i niedookreślone, które mogły automatycznie wykluczać daną osobę z zawodu. Tym bardziej, że „nienaganna postawa moralna” jest pojęciem bardzo względnym, o czym świadczy chociażby różna kwalifikacja czynu jakim było wydawanie prasy opozycyjnej w PRL. Według tej samej ustawy w czasach PRL taka forma działania została zakwalifikowana jako naganna moralnie, bowiem wymierzona przeciw ówczesnemu ustrojowi. Natomiast po 1989 roku, kiedy to do roku 1996 obowiązywała ta sama ustawa, interpretacja wskazanego wyżej czynu musiała być zupełnie inna.²⁵ Wolność prasy i wyrażania poglądów jest bowiem podstawową zasadą demokratycznego państwa prawa.

Ustawodawca słusznie zatem zrezygnował z wymagań niedookreślonych wobec przyszłych sędziów sportowych, idąc dalszym tropem ułatwiania i deregulowania zawodu sędziego sportowego uchwalono ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o sporcie kwalifikowanym, która natomiast definiowała sędziego sportowego jako osobę, która posiada licencję sędziego sportowego przyznaną przez właściwy polski związek sportowy.²⁶ Wskazana powyżej definicja była jednowymiarowa i miała stanowić uzupełnienie definicji z ustawy z dnia 18 stycznia 1996 r. o kulturze fizycznej²⁷, wówczas bowiem obie ustawy pozostawały na równi w obrocie prawnym. Ustawodawca w głównej mierze zwracał ówczas uwagę na posiadanie licencji sędziego sportowego, która swoim charakterem prawnym nie odbiegała od tej, którą posiadać musiał w tamtym okresie zawodnik, trener czy klub sportowy.

W obecnym stanie prawnym pojęcie „sędziego sportowego” musi być definiowane na gruncie regulaminów poszczególnych dyscyplin sportowych, jak również na podstawie wykładni słownikowej.²⁸

Mimo, iż pojęcie sędziego sportowego wydaje się być zrozumiałe dla każdego kibica sportowego i nie tylko, słowniki oraz encyklopedie definiują to wyrażenie w sposób zróżnicowany. Encyklopedia powszechna PWN pod red. J. Kofmana mówi, iż „sędzia to osoba mająca uprawnienia do prowadzenia zawodów sportowych i oceniająca ich wyniki” (Kofman,

²³ Ustawa z dnia 3 lipca 1984 r. o kulturze fizycznej (Dz. U. nr 34, poz. 181).

²⁴ Ustawa z dnia 18 stycznia 1996 r. o kulturze fizycznej (Dz.U. 1996 nr 25 poz.113, z późn. zm.).

²⁵ Dokładnie do dnia 1 lutego 1996 r., bowiem wówczas w życie weszła Ustawa z dnia 18 stycznia 1996 r. o kulturze fizycznej (Dz.U. 1996 nr 25 poz.113, z późn. zm.).

²⁶ Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o sporcie kwalifikowanym (Dz. U. Nr 155, poz. 1298, z późn. zm.)

²⁷ Ustawa z dnia 18 stycznia 1996 r. o kulturze fizycznej (Dz.U. 1996 nr 25 poz.113, z późn. zm.).

²⁸ W słownikach specjalistycznych brak kompleksowego ujęcia pojęcia „sędziego”, bowiem znajduje się w nich wiele definicji ujmujących różnego rodzaju sędziów właściwych dla konkretnych dyscyplin sportowych

1992, s. 770). Podobnie zagadnienie jest pojmowane w Słowniku Języka Polskiego pod red. M. Szymczaka, zgodnie z którym „sędzią sportowym jest osoba mająca uprawnienia do prowadzenia zawodów sportowych i oceniająca ich wyniki” (Szymczak, 1989, s. 204). Wskazane definicje są jednak błędne z punktu widzenia formalnego, bowiem sędzia sportowy nie ocenia wyników zawodów sportowych, takiej czynności dokonuje zespół oceniający pracę danego sędziego.²⁹

Jak wskazuje powyższe mimo, iż pojęcie „sędziego sportowego” jest powszechnie używane, przede wszystkim w relacjach z zawodów sportowych, to jednak w praktyce stanowi ono duży problem interpretacyjny.

Brak jednolitej interpretacji pojęcia na gruncie prawa krajowego powoduje tworzenie kontrowersyjnych tez na temat omawianego pojęcia. J. Potulski oraz M. Ruciński uważają, iż nie da się wywieść argumentów za przypisaniem sędziemu sportowemu roli uczestnika zawodów (Potulski, Ruciński, 2007). Z kolei M. Żurowska uważa, iż nie sposób odmówić sędziom sportowym przymiotu uczestników zawodów (Żurowska, 2010, s. 111). Brak w doktrynie jednolitej interpretacji, może być utrudnieniem w uregulowaniu tego niezwykle ważnego zawodu. W szczególności, gdy kontrowersje budzą podstawowe zagadnienia, które muszą być brane pod uwagę w ramach ewentualnego uregulowania zawodu jako osoby wykonującej funkcje publiczne.

Biorąc powyższe pod uwagę, za słuszną należy uznać tezę prezentowaną w literaturze, zgodnie z którą nie można mówić o zawodach sportowych bez uczestnictwa w nim sędziego. Co do zasady osoba ta powinna być odpowiednio umocowana do zarządzania jakością w przebiegu widowiska sportowego (por. Król, 2011, s. 5, AWF Wrocław). „Zwykle to sędzia sportowy z licencją (uprawnieniami), prowadzi zawody na podstawie delegacji wystawionej przez związek sportowy.” (Sejm RP).

4. Pozycja prawna sędziego piłkarskiego w polskim porządku prawnym

Punktem wyjścia do dalszych rozważań na temat pozycji sędziego piłkarskiego jako podmiotu zarządzającego jakością meczu, jest przedstawienie, w jakiej pozycji znajduje się sędzia piłkarski w obecnym porządku prawnym. Najważniejszym aktem prawnym, który reguluje sprawy sportu jest ustawa z dnia 25 czerwca 2010 roku o sporcie. Ten wielokrotnie nowelizowany akt prawny nie zawiera jednak przepisów pośrednio a nawet bezpośrednio odnoszących się do pozycji prawnej jaką zajmuje sędzia piłkarski lub szerzej sędzia sportowy,

---

²⁹ Nieformalnych ocen wyników zawodów sportowych dokonują również eksperci w studiach telewizyjnych czy radiowych, jak również sami kibice. Znaczenie prawno-sportowe mają jedynie oceny dokonywane przez zespoły oceniające danych arbitrow, np. Europejska Unia Federacji Piłkarskich UEFA, na międzypaństwowe mecze drużyn europejskich wysyłają swoich delegatów oceniających pracę sędziów.

jak było wskazane uprzednio. Nasuwa się pytanie, czy ustawodawca zapomniał o tym, że niezbędnym uczestnikiem każdych zawodów sportowych, czy to rangi krajowej czy też międzynarodowej, musi być sędzia sportowy? Brak ujęcia w przepisach prawa powszechnie obowiązującego tak ważnego podmiotu, jakim jest sędzia sportowy, nie znajduje uzasadnienia.

W obecnym stanie prawnym przepisy dotyczące realizacji funkcji sędziego piłkarskiego są uregulowane w aktach prawa wewnętrznego Polskiego Związku Piłki Nożnej (PZPN). Aktami prawnymi o których mowa są przede wszystkim „Przepisy gry 21/22” to są przepisy gry w piłkę nożną (PZPN 1). Ten quasi akt prawny w sposób całościowy przedstawia zasady gry w piłkę nożną, jak również status prawny sędziego piłkarskiego. Kolejnym aktem prawnym PZPN, w którym to mowa jest o statusie sędziego piłki nożnej, a także odpowiedzialności dyscyplinarnej za przewinienia związane z uprawianiem piłki nożnej jest Regulamin Dyscyplinarny PZPN (PZPN 2) gdzie wiele przepisów zawiera normy traktujące o odpowiedzialności dyscyplinarnej dla sędziów, trenerów, zawodników, działaczy, którzy naruszają normy obowiązujące w sporcie piłki nożnej.

Jak zostało wspomniane, sędzia sportowy jest niezbędnym podmiotem, który uczestniczy we współzawodnictwie sportowym. Reguły pracy, jak również wyznaczenia sędziów sportowych są ujęte w aktach prawnych związków sportowych, które mają zgodnie z prawem jedyne uprawnienie do wyznaczania arbitrów sportowych w organizowanych przez siebie rozgrywkach.

W ostatnim czasie pojawiło się w przestrzeni medialnej wiele przykładów, gdzie sędziowie sportowi, a w szczególności sędziowie piłki nożnej, byli narażeni na naruszenie ich nietykalności cielesnej, jak również wulgarne słowa kierowane pod ich adresem. Współautor niniejszego artykułu S. Raniszewski został uderzony przez piłkarza podczas meczu w klasie A Senior rozgrywanym na terenie województwa kujawsko – pomorskiego, który prowadził jako sędzia asystent. Po tym wydarzeniu prowadzący zawody udał się do szpitala w celu wykonania obdukcji, zaś zawodnik po przeprowadzeniu postępowania dyscyplinarnego został ukarany przez Wydział Dyscypliny Kujawsko – Pomorskiego Związku Piłki Nożnej karą dyskwalifikacji w wysokości 5 lat. Ponadto w okresie w którym to S. Raniszewski prowadzi mecze piłkarskie będąc sędzią sportowym wielokrotnie jako zarządzający jakością widowiska podlegał presji ze strony zawodników, trenerów czy też działaczy którzy w wulgarny sposób nie panując nad emocjami wyrażali niezadowolenie z decyzji zespołu sędziowskiego.

Tego typu sytuacje spowodowały, iż R. Rostkowski, międzynarodowy sędzia asystent piłki nożnej, wyszedł z ideą aby sędziowie sportowi zostali objęci ochroną przynależną do zarządzających funkcjonariuszy publicznych (Unabhängige Studie zum Europäischen Sport 2006). Skierował on petycję do Senatu RP, gdzie podaje przykłady naruszeń nietykalności cielesnej sędziów sportowych, w tym piłkarskich (Senat RP 2).

R. Rostkowski uważa, że w państwie prawa nie powinno być enklaw, gdzie prawo nie działa, zwłaszcza tam, gdzie respektowanie prawa jest szczególnie istotne.

Należy zauważyć, że obecnie w Polsce w sytuacjach naruszenia nietykalności cielesnej sędziego piłkarskiego sądy wymierzają kary grzywny do kilku tysięcy złotych i praktycznie nie zdarza się, aby były to kary pozbawienia wolności (Senat RP 2).

5. Wnioski de lege ferenda – utopia czy kanon postępowania?

De lege ferenda należy podkreślić, iż pojęcie „sędziego sportowego” powinno zostać zdefiniowane w prawie publicznym, bowiem osoba ta bierze w zasadzie całkowitą odpowiedzialność za właściwy przebieg widowiska sportowego (zarządza jego jakością). Sędzią sportowym w rozumieniu prawa powinien być zatem arbiter uprawniony przez polski związek sportowy do nadzorowania pod względem jakości (zgodności z regułami gry) przebiegu rozgrywanych zawodów (Wojciechowski, 2005, s. 34, 75). Podkreślając publicznoprawny charakter pracy sędziego sportowego należy pozytywnie ocenić działania Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Sędziów Piłkarskich (Stowarzyszenie Sędziów) zmierzające do podjęcia inicjatywy ustawodawczej w celu wzmocnienia ochrony sędziów sportowych, poprzez uznanie ich za funkcjonariuszy publicznych w świetle polskiego prawa (por. Krempleski, 2007)³⁰.

W podobnym kierunku zmierzają wskazane już działania zainicjowane przez R. Rostkowskiego, sędziego piłki nożnej w latach 1987-2017, który jest autorem petycji dotyczącej zmian w prawie dot. statusu sędziego sportowego (Twitter). Dużo bardziej wartościową jest propozycja w zakresie odpowiedniego stosowania regulacji dot. zarządzającego w administracji funkcjonariusza publicznego, niż uznania wprost sędziego sportowego za taką osobę. W głównej mierze chodzi bowiem o objęcie ochroną sędziego sportowego oraz osoby do pomocy mu przybranej podczas lub w związku z pełnieniem obowiązków służbowych. W szczególności nie trzeba do sędziego sportowego odnosić np. regulacji związanych z ochroną informacji niejawnych, podrabianiem dokumentów, przekupstwem czy niedopełnieniem obowiązków służbowych. Sprawy odpowiedzialności za naganne zachowanie sędziego sportowego reguluje bowiem ustawa z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie, wskazując choćby, iż penalizuje się³¹ zachowanie związane z przyjęciem korzyści majątkowej lub osobistej albo jej obietnicą w zamian za nieuczciwe zachowanie, mogące mieć wpływ na wynik lub przebieg zawodów.

---

³⁰ Za wskazanym autorem, por. Funkcjonariusz publiczny jest osobą wykonującą zadania w imieniu podmiotu publicznego. Uznając relację z widowiska sportowego za dobro publiczne, którego niezakłócony przebieg powinno zapewnić państwo, można pokusić się o wniosek, iż realnym podmiotem mogącym w imieniu władzy publicznej podjąć się tego zadania będzie sędzia sportowy danych zawodów.

³¹ Inaczej: karze się.

6. Podsumowanie

Według M. Drózdza uczestnikiem imprezy masowej jest każdy, kto w niej uczestniczy. „Uczestnikami takimi będą też np. zawodnicy klubu piłkarskiego, którzy aktywnie biorą udział we współzawodnictwie sportowym podczas imprezy masowej. Takimi podmiotami będą też osoby, które mimo że nie są pracownikami klubu ani kibicami, uczestniczą np. w relacjonowaniu imprezy masowej (np. kamerzysta stacji telewizyjnej)” (Drózdź, 2020). Sędzia sportowy jest według autorów niniejszego artykułu uczestnikiem imprezy masowej³², gdyż czynnie w niej uczestniczy, a także ma bezpośredni wpływ na zarządzanie jakością takiego widowiska, poprzez możliwość podejmowania odpowiednich decyzji. Podobnie M. Drózdź wskazuje, że „uczestniczyć oznacza według norm językowych "znajdować się, działać w zbiorowej akcji, brać udział" (zob. S. Skorupka, H. Auderska, Z. Łempicka, Mały słownik języka polskiego, Warszawa 1969, s. 853). Stąd też zazwyczaj przebywanie w danym miejscu będzie oznaczać uczestnictwo w wydarzeniu. Dlatego też nasuwa się wniosek, że uczestnikiem imprezy masowej jest osoba w niej uczestnicząca, niezależnie od sposobu i celu, w jakim znalazła się ona na jej terenie. Za tak szeroką definicją uczestnika imprezy masowej przemawia przede wszystkim jeden argument – ustawa nie wskazuje jakichkolwiek wyłączeń, których przedmiotem byłoby określenie pewnych osób, które nie powinny być uznawane za uczestników imprez masowych (np. w brytyjskim *Football Spectatoros Act* wskazano, że część z uczestników stanowi tzw. *authorised spectators* i nie podlegają oni wszystkim przepisom tej ustawy)” (Drózdź, 2020).

Biorąc pod uwagę wywody niniejszego artykułu, należy uznać iż postulowane zmiany w stosunku do uczestnika widowiska w postaci zarządzającego nim sędziego sportowego powinny zmierzać w kierunku oczekiwanych kanonów postępowania, które wynikają m.in. z powszechnie przyjętych zasad etycznych. Preregulowanie zawodu sędziego sportowego może stać się utopijne dla diskutowanych projektów, stąd należy w tym zakresie postępować bardzo rozważnie (Halgreen, 2004). Sędzia sportowy ma za zadanie tak zarządzić jakością gry sportowej, aby nie dochodziło do kontrowersji. To od niego jako od osoby czuwającej nad przebiegiem widowiska zależy czy będzie ono sprawiedliwe i względnie bezsporne. Ze względu na ograniczony zakres objętościowy artykułu naukowego podjęte w nim rozważania są przyczynkiem do dalszych badań i dyskusji akademickich.

---

³² W omawianym przypadku meczu piłki nożnej, który jest szczególnym rodzajem masowej imprezy sportowej mającej na celu współzawodnictwo w dyscyplinie piłki nożnej, organizowanej na stadionie lub w innym obiekcie sportowym, na którym liczba udostępnionych przez organizatora miejsc dla osób, ustalona zgodnie z przepisami prawa budowlanego oraz przepisami dotyczącymi ochrony przeciwpożarowej, wynosi nie mniej niż 1000.

Bibliografia

1. Active and beauty (2022.11.02) <http://activeandbeauty.com/najpopularniejsze-sporty-swiecie/>;
2. AWF Wrocław (2022.02.02) https://awf.wroc.pl/files_mce/NAUKA/Przewody%20doktorskie/Wydzial_Wychowania_Fizyczne_go_i_Sportu/Slawomir_Kownacki/rozprawa_doktorska_Slawomir_Kownacki.pdf;
3. BEST F1 (2021.11.11) <http://www.bestf1.pl/o-formule-1/regulamin-w-f1>;
4. Cracovia (2022.04.04) <https://cracovia.pl/>;
5. Dróżdż M. (2020), *Ustawa o bezpieczeństwie imprez masowych Komentarz*. Warszawa;
6. Futbol (2022.02.02) https://futbol.pl/news/477099_Kartka_dla_gracza_Pasow_anulowana.
7. Gardiner S., James M., Leary J.O., Welch R., Balckshaw I., Boyes S., Caiger A., (2006) *Sports Law*, Nowy Jork;
8. Góra K. (2013), Praca sędziego, (w:) *Magazyn golfowy*, nr 1(2013);
9. Halgreen L. (2004), *European sports law: a comparative analysis of the European and American models of sports*, Copenhagen;
10. Healy M. (2013), Medyczne ABC dla sędziów, jak zachowywać się w przypadku kontuzji zawodnika, (w:) *Sędzia*, nr 2(2013);
11. Józwiak P. (2011), Odpowiedzialność karna sędziego sportu żużlowego za narażenie życia lub zdrowia zawodnika, (w:) Szwarc A. (red.) *Prawne problemy sportu żużlowego*, Poznań;
12. Kofman J. (red.) (1992), *Encyklopedia popularna PWN*. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1992;
13. Kongres Allerhand (2022.01.01) http://www.kongresy.allerhand.pl/wp-content/uploads/2012/12/C4P_Sebastian-Solecki.pdf;
14. Krempleski A., Status prawny Funkcjonariusza Publicznego Ochrona i odpowiedzialność (2016.11.11), http://www.kryminologia.ipsir.uw.edu.pl/b.gruszczynska/phare/assets/man_statusfunk.pdf;
15. Król T. (2011), *Opodatkowanie wynagrodzeń sędziów sportowych*, Warszawa;
16. Kryminologia (2011.11.11), http://www.kryminologia.ipsir.uw.edu.pl/b.gruszczynska/phare/assets/man_statusfunk.pdf;
17. Miles (2022.01.11) https://mfiles.pl/pl/index.php/Zarz%C4%85dzanie_jako%C5%9Bci%C4%85
18. Mitten M., Davis T., Smith R., Berry R. (2005), *Sports law and regulation : cases materials and problems*, New York, Aspen Publishers;
19. Potulski J., Ruciński M., (2007) Odpowiedzialność sędziego sportowego za przyjęcie łapówki, (w:) *Prokuratura i Prawo*;
20. Przesmycki Z. (2013), Asystenci objęci intensywnym szkoleniem, (w:) *Sędzia* nr 3/2013.
21. PZPN 1 (2021.03.05) https://www.pzpn.pl/public/system/files/site_content/941/4437-Przepisy%20Gry%202021_22.pdf;
22. PZPN 2 (2021.11.02) https://pzpn.pl/public/system/files/site_content/635/4044-REGULAMIN%20DYSCYPLINARNY%20po%2017%2007%202021.pdf;
23. Sejm RP (2022.04.05) <https://orka2.sejm.gov.pl/INT9.nsf/klucz/ATTBPSHPE/%24FILE/i02436-o1.pdf>;
24. Senat RP 1 (2022.04.05) https://www.senat.gov.pl/gfx/senat/userfiles/_public/k10/petycje/2021/wielokrot/wielokrotna_zm._ustawy_o_sporcie_i_kk_pw10-01-21.pdf ;
25. Senat RP 2 (2022.04.05) https://www.senat.gov.pl/gfx/senat/userfiles/_public/k10/petycje/2021/wielokrot/wielokrotna_zm._ustawy_o_sporcie_i_kk_pw10-01-21.pdf;
26. Statystyka (2022.05.30) <https://statystyka.policja.pl/st/przestepstwa-ogolem/przestepstwa-kryminalne/7-wybranych-kategorii-p/bojka-i-pobicie/121609,Bojka-i-pobicie.html>
27. Stowarzyszenie Sędziów (2022.02.02) <http://stowarzyszeniesedziow.pl/>;
28. Streinz R. (2006), *Sechs Jahre nach Bosman- Die Veränderungen des Berufssports nach dem Urteil des Gerichtshofs der Europäischen Germeinschaften vom 15. Dezember 1995* (w:) Szwarc A. (red.) *Tzw. sprawa Bosmana z polskiej perspektywy*, Poznań;

29. Szwarc A. (2001), Znaczenie i problemy odpowiedzialności dyscyplinarnej w sporcie (w:) Szwarc A. (red.), *Odpowiedzialność dyscyplinarna w sporcie*, Poznań;
30. Szymczak M. (1989), *Słownik Języka Polskiego*, Warszawa, PWN;
31. Twitter (2022.04.04) <https://twitter.com/RafalRostkowski/status/1458169154503069697/photo/1>;
32. Unabhängige Studie zum Europäischen Sport 2006 (2022.01.01) http://www.independentsportreview.com/doc/Executive_Summary/IESR_Executive_Summary_de.pdf;
33. Ustawa z dnia 18 stycznia 1996 r. o kulturze fizycznej (Dz.U. 1996 nr 25 poz.113, z późn. zm.);
34. Ustawa z dnia 20 marca 2009 r. o bezpieczeństwie imprez masowych (Dz. U. z 2019 r. poz. 2171, z 2021 r. poz. 2490);
35. Ustawa z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie (Dz.U. 2010 nr. 857 poz. 127, z późn. zm.);
36. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o sporcie kwalifikowanym (Dz.U. 2005 nr 155 poz. 1298);
37. Ustawa z dnia 3 lipca 1984 r. o kulturze fizycznej (Dz. U. nr 34, poz. 181);
38. Wach A. (2005), *Alternatywne formy rozwiązywania sporów sądowych*, Warszawa;
39. Wojciechowski K. (2005), *Widowisko sportowe w telewizji*, Warszawa;
40. Żurowska R. (2010), *Przestępstwo korupcji w Polsce*, , Poznań, Wydawnictwo Poznańskie.